

राष्ट्रिय विपद् बुलेटिन

मासिक

अंक: १७

| २०८० असोज

| नेपाल संवत् ११४३ कौलाख

| September 2023

| Website: www.bipad.gov.np/np/

विपद् पूर्वतयारीमा ज्येष्ठ नागरिकका सीप र अनुभव उपयोग गर्न सुझाव

विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना बनाउने बेलामा ज्येष्ठ नागरिकलाई पनि सहभागी गराउनु पर्नेमा सरोकारवालाहरूले जोड दिएका छन्।

प्राधिकरणद्वारा भदौ ६ गते आयोजित 'ज्येष्ठ नागरिकका लागि विपद् पूर्वतयारी' विषयक विपद् संवादमा ज्येष्ठ नागरिक अभियन्ताहरूले उक्त कुरामा जोड दिएका हुन्।

राष्ट्रिय ज्येष्ठ नागरिक महासंघका पूर्व अध्यक्ष डा. गौरीशंकर लाल दासले स्थानीय पालिकाहरूले विपद् पूर्वतयारीको काम गर्दै गर्दा ज्येष्ठ नागरिकहरूको अनुभव पनि सुन्नुपर्ने बताउनुभयो। डा. दासले

विपद्पछिको उद्धार र प्रतिकार्यमा ज्येष्ठ नागरिकहरूको स्वास्थ्य अवस्थालाई मध्यनजर गरी औषधी, सुपाच्य भोजन, शौचालयमा 'कमोड' लगायतको व्यवस्था गरिनु पर्नेमा ध्यानाकर्षण गराउनु भयो।

यसैगरी पूर्व सचिव डा. द्वारिकानाथ ढुंगेलले ज्येष्ठ नागरिकको वास्तविक तथ्याङ्क संकलन गरी सोही अनुसारको कार्यक्रम र योजना बनाउनुपर्नेमा जोड दिनुभयो।

नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रज्ञा प्रतिष्ठानका पूर्व उपकुलपति जीवराज पोखरेलले स्थानीय तहले 'सिमूलेसन' र 'ड्रिल' गर्दा ज्येष्ठ नागरिकलाई पनि सहभागी

गराउनुपर्ने धारणा व्यक्त गर्नुभयो।

राष्ट्रिय ज्येष्ठ नागरिक महासंघका बरिष्ठ उपाध्यक्ष एवं पूर्व प्र.जि.अ. अम्बिका केसीले ज्येष्ठ नागरिकका ज्ञान र सीपलाई पनि उपयोग गर्नुपर्ने बताउनु भयो।

संवादमा प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेलले विपद् जोखिम न्यूनीकरणका लागि ज्येष्ठ नागरिकहरूको ज्ञान र सीप महत्वपूर्ण हुने भन्दै कार्यक्रममा आएका सुझाव र विचारहरूले आवश्यक नीति बनाउन आफूलाई ठूलो बल पुगेको धारणा व्यक्त गर्नुभयो। ■

स्वयंसेवी भावना बढाउन जनचेतना अभियानमा जोड

विश्व मानवीय दिवस, २०८० (World Humanitarian Day, 2023) का अवसरमा प्राधिकरणमा 'विपद् संवाद' शृंखला अन्तर्गत एक छलफल आयोजना गरियो।

भदौ ३ गते आयोजित कार्यक्रममा वक्ता तथा सहभागीहरूले विपद् जोखिम सम्बन्धी स्वयंसेवी भावना बढाउन विद्यालयको माध्यमिक तहदेखि नै जनचेतना अभियान संचालन गर्नुपर्ने धारणा राख्नुभयो।

यस वर्षको नारा जस्तोसुकै परिस्थितिमा पनि मानवीय सहायताका लागि सबै समुदायसँग काँधमा काँध मिलाएर काम गर्ने अर्थार्थ 'जे भए पनि सँगै' भन्ने रहेको छ। संयुक्त राष्ट्र संघले यो विश्वव्यापी पहलको नेतृत्व गर्छ।

कार्यक्रममा प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेल, सहसचिव रुद्र सिंह तामाङ, भूकम्प प्रविधि राष्ट्रिय समाज-नेपालका कार्यकारी निर्देशक सूर्यनारायण श्रेष्ठ, नेपाल रेडक्रस सोसाइटीका कार्यकारी निर्देशक

उमेश ढकाल र प्राधिकरणका उपसचिव हिरादेवी पौडेलले नेपालमा मानवीय सहायता एवं स्वयंसेवाको अवस्थाबारे धारणा राख्नुभएको थियो।

संवादको सहजीकरण डिपिनेट नेपालका उपाध्यक्ष राजु थापाले गर्नुभएको थियो। कार्यक्रमको सुरुवातमा ज्यान

गुमाएका मानवीय सहायताकर्मीहरूको सम्मानमा एक मिनेट मौनधारण गरिएको थियो।

सन् २००३ अगष्ट १९ मा इराकको राजधानी बगदादस्थित संयुक्त राष्ट्रसङ्घमा भएको आक्रमणमा परी राष्ट्रसङ्घका २२ कर्मचारीको मृत्यु भएको दिन पारेर सन् २००९ देखि यो दिवस मनाउँदै आएको छ। ■

भियतनामको विपद् व्यवस्थापन अनुभव अनुकरणीय - कार्यकारी प्रमुख पोखरेल

राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण र गृह मन्त्रालयका अधिकारीहरूले भियतनामको विपद् जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी अभ्यासहरूको अवलोकन तथा नेपालका अभ्यासहरूबारे त्यहाँका अधिकारीहरूसँग अन्तरक्रिया गर्नुभएको छ ।

भियतनामको डाइक व्यवस्थापन तथा प्राकृतिक प्रकोप रोकथाम तथा नियन्त्रण प्राधिकरणको निमन्त्रणामा भदौ तेस्रो साता भियतनाम पुग्नुभएका प्राधिकरणका प्रमुख कार्यकारी अनिल पोखरेल लगायतका अधिकारीहरूले भियतनामका सफल अभ्यासहरू एवं चुनौतीहरूबारे जानकारी लिनुभएको हो ।

नेपालको प्रतिनिधिमण्डललाई भियतनामको उक्त विभागका महानिर्देशक फाम डक लुआनले स्वागत गर्दै विपद् जोखिम न्यूनीकरणमा भियतनामले गरिरहेका प्रयासहरूबारे जानकारी गराउनुभएको थियो ।

त्यसक्रममा निर्देशक लुआनले प्राकृतिक प्रकोप विशेष गरी बाढीका जोखिम न्यूनीकरण र पूर्व चेतावनी प्रणालीमा विभागले गरिरहेका कामहरू र हालसम्म प्राप्त नतिजाहरूबारे अवगत गराउनुभयो ।

बैठकमा प्राधिकरणका प्रमुख कार्यकारी पोखरेलले विपद् जोखिम न्यूनीकरण र व्यवस्थापनका साथै सुरक्षित आवासमा नेपालले गरिरहेका प्रयासहरू र असल अभ्यासहरूबारे जानकारी गराउनुभयो ।

राजधानी हनोइमा भएको उक्त बैठकपछि नेपाली प्रतिनिधिमण्डलले थुआ थिएन-ह् प्रान्तको क्षेत्रको भ्रमण गरेको गरी बाढी प्रभावित क्षेत्रमा भएका असल अभ्यासहरूको अवलोकन गरेको थियो ।

त्यसक्रममा बाढीबाट सुरक्षित रहनसक्ने नमूना घरहरू, जलाशय सञ्चालन र जाइकाको सहयोगमा स्थापित पूर्व चेतावनी प्रणालीलगायतको अवलोकन गर्नुभएको थियो ।

प्रमुख कार्यकारी पोखरेलले स्थलगत अवलोकनबाट नेपालका लागि पनि उपयोगी हुने बाढी-प्रतिरोधी आवास निर्माण प्रविधिहरूका साथै बाढी प्रतिरोधी आवासको लागि नवीन दृष्टिकोणहरूबारे जात्रे अवसर मिलेको बताउनुभयो ।

पोखरेलले भन्नुभयो, 'अझ सटिक र समयमै जानकारी प्राप्त गर्न सकिने पूर्व चेतावनी प्रणाली, सुधारिएको डाटा सङ्कलन विधिहरू हाम्रा लागि पनि उपयोगी हुने रहेछन् ।'

नेपाली प्रतिनिधिमण्डलमा पोखरेलका साथै प्राधिकरणका सहसचिव रुद्रसिंह तामाङ, उपसचिव ध्रुवबहादुर खड्का, गृह मन्त्रालयका शाखा अधिकृत टेक प्रसाद भट्टराई, राष्ट्रिय आवास तथा बस्ती उत्थानशील समन्वय मञ्चका राष्ट्रिय प्राविधिक संयोजक रिजन गजुरेल, सिआरएस नेपालका उत्तम पौडेल र रुपा पाण्डे हुनुहुन्थ्यो ।

अध्ययन भ्रमणको समन्वय तथा प्राविधिक सहयोग सिआरएस नेपाल अन्तर्गत इम्पावर परियोजनाले गरेको हो ।

यसअघि, नोभेम्बर २०२२ मा बंगलादेशमा भएको एसियाली क्षेत्रीय सुरक्षित आवास फोरमको बैठकमा नेपाल र भियतनामका अधिकारीहरूबीच छलफल भएको थियो । ■

बैठक तथा भेटघाट

- प्राधिकरणद्वारा मस्यौदा गरिएको स्थानीय तहको सहभागितामूलक पुनर्लाभ दिग्दर्शनलाई अन्तिम रूप दिन भदौ ११ गते प्राधिकरणमा एक छलफल कार्यक्रम आयोजना गरिएको छ । छलफलमा विभिन्न पक्षहरूको भूमिका र जिम्मेवारीहरूबारे विमर्श भयो । दिग्दर्शन तयार पार्न जापान अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग नियोग-जाइकाले सहयोग गरेको हो । ■
- इन्टरपोल महासचिवालयद्वारा संचालित सोतेरिया परियोजना (INTERPOL Project Soteria) का संयोजक ड्यानियल कोएल्हो (Daniel Coelho) ले यौनजन्य शोषण, दुर्व्यवहार तथा उत्पीडनलाई कानूनी दृष्टिकोणबाट सम्बोधन गर्न नेपालमा विद्यमान अवसर तथा चुनौतीहरूका बारेमा प्राधिकरणका सहसचिव रामेश्वर मरहट्टासहितका अधिकारीहरूसँग भदौ २५ गते छलफल गर्नुभयो । कोएल्हो नेतृत्वको तथ्य अन्वेषण मिसनले काठमाडौं उपत्यका, मधेश प्रदेश र कर्णाली प्रदेशमा भेटघाट गरेको छ । ■
- तूला तथा जटिल संकटहरू आईपर्दा उद्धार, प्रतिकार्य एवं राहत लगायतमा नेपालको विद्यमान अवस्था तथा कमीहरूबारे गरिएको अध्ययन 'संकट पूर्वतयारी कमी विश्लेषण (Crisis Preparedness Gap Analysis)' को मस्यौदामाथि सरोकारवाला निकायका प्रतिनिधिहरूबीच भदौ २५ गते छलफल सम्पन्न भएको छ । मस्यौदामा कानूनी, संस्थागत, वित्तीय जोखिमको बुझाइ एवं अनुगमन, सामाजिक एवं जीविकोपार्जन सहायता, प्राथमिक प्रतिकार्य लगायतका पक्षहरूको विश्लेषण गरिएको छ । ■

“म आगो हुँ । मानिसलाई म नभई हुँदैन । पकाउन र उज्यालोका लागि मेरो आवश्यकता पर्दछ । होसियारीपूर्वक चलाउनु भयो भने म तपाईंको राम्रो साथी हुँ । लापर्वाही गर्नुभयो भने मैरे कारण घर-गोठ, टोल र बस्ती खरानी हुनसक्छ । त्यसैले मलाई प्रयोग गर्दा होसियारी अपनाउनुहोस् है ।”

विपद्को तथ्य तथ्यांक

२०८०-०१-०१ देखि २०८०-०५-३१ सम्म

घटना संख्या
२८०५मृत्यु
१८४बेपत्ता
३०घाइते
५८७प्रभावित परिवार
८७६२पशु चौपाया क्षति
१५८७घर क्षति
पूर्ण ७५७
आंशिक ८२७

अनुमानित क्षति (रु.)

१,२८,७०,३५,७४७

२०८० भाद्रको संक्षिप्त विवरण

२०८०-०५-०१ देखि २०८०-०५-३१ सम्म

घटना संख्या
२८८मृत्यु
३३बेपत्ता
१घाइते
८८प्रभावित परिवार
५१४पशु चौपाया क्षति
१३२घर क्षति
पूर्ण ४५
आंशिक ३७

अनुमानित क्षति (रु.)

१०,४८,५६,७००

२०८० भाद्रमा घटना अनुसारको क्षतिको विवरण

२०८०-०५-०१ देखि २०८०-०५-३१ सम्म

आगलागी

घटना संख्या: ११६
मृत्यु: ४
बेपत्ता: ०
घाइते: १४

जनावर आक्रमण

घटना संख्या: २७
मृत्यु: ६
बेपत्ता: ०
घाइते: १३

चट्याङ

घटना संख्या: ३५
मृत्यु: ७
बेपत्ता: ०
घाइते: ४१

पहिरो

घटना संख्या: २९
मृत्यु: ३
बेपत्ता: १
घाइते: ८

हावा-हुरी

घटना संख्या: २
मृत्यु: ०
बेपत्ता: ०
घाइते: ०

भारी वर्षा

घटना संख्या: ४८
मृत्यु: ०
बेपत्ता: ०
घाइते: ०

बाढी

घटना संख्या: १२
मृत्यु: ३
बेपत्ता: ०
घाइते: ०

लेक लागु

घटना संख्या: ६
मृत्यु: १
बेपत्ता: ०
घाइते: ८

सर्पदंश

घटना संख्या: १०
मृत्यु: ६
बेपत्ता: ०
घाइते: ५

अन्य

घटना संख्या: ३
मृत्यु: ३
बेपत्ता: ०
घाइते: ०

नेपाल सरकार
गृह मन्त्रालय
राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरण

तथ्याङ्क मिति: २०७७-०२-३१ देखि २०८०-०५-३१

मनसुन तथा आगलागीजन्य विपद् प्रभावित निजी आवास पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना विवरण

विपद् घटना तथा क्षति विवरण

प्रदेश	विपद् घटना संख्या				क्षति विवरण				
	आगलागी	बाढी	पहिरो	भारी वर्षा	मृत्यु	घाइते	वेपत्ता	क्षतिग्रस्त निजी आवास	अनुमानित क्षति (ने.रु.)
कोशी	२५४७	१३२	२९६	१३७	१६१	२७६	४२	२३५९	२८६२८१६९२५
मधेश	२३०८	२५	१	२३२	७६	४२४	१	१७३६	१३५७६०००४०
बागमती	१२४८	७४	२८२	८७	२०९	३६८	७१	१२९८	१९४६६०८७३९
गण्डकी	६०२	७०	३५९	१२०	२१३	२६२	२९	९०६	६१३८५४४००
लुम्बिनी	१४६२	५८	२८४	२६३	१६५	२५२	८	१२३७	९०६२२०३८
कर्णाली	२८२	३०	१८४	७६	१५५	१८४	३४	१९७९	१७२६८८१५०
सुदूरपश्चिम	७१८	६२	२११	१२१	१४४	१८६	४४	१४११	४०७५३५४८५
जम्मा	९१६७	४५१	१६१७	१०३६	११२३	१९५२	२२९	१०९४४	८२६७७२५७७७

निजी आवास पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना सर्वेक्षण विवरण

१७४११
कुल सर्वेक्षण गरिएको घरधुरी

६७५०
कुल सम्झौता सम्पन्न गरिएको घरधुरी

२६००
प्रथम किस्ता प्राप्त घरधुरी संख्या

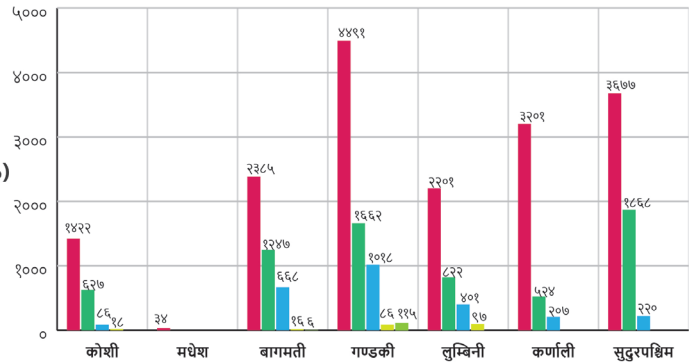
२१७
दोस्रो किस्ता प्राप्त घरधुरी संख्या

१२१
तेस्रो किस्ता प्राप्त घरधुरी संख्या

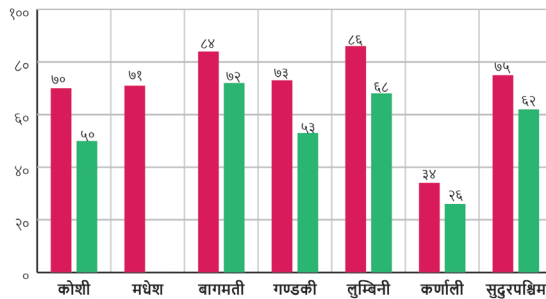
कुल सम्झौता सम्पन्न घरधुरी मध्ये किस्ता रकम प्राप्त घरधुरी संख्या

सर्वेक्षण गरिएको घरधुरी सम्झौता सम्पन्न घरधुरी प्रथम किस्ता दोस्रो किस्ता तेस्रो किस्ता

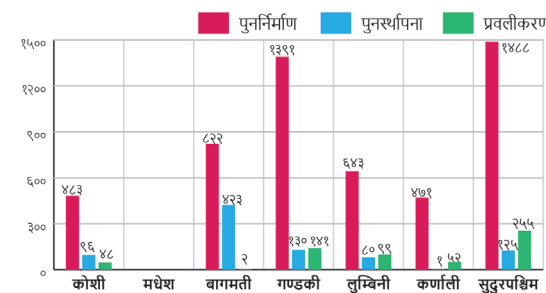

कुल सर्वेक्षण मध्ये स्थानीय तह र जिल्लाबाट स्वीकृत घरधुरी (%)

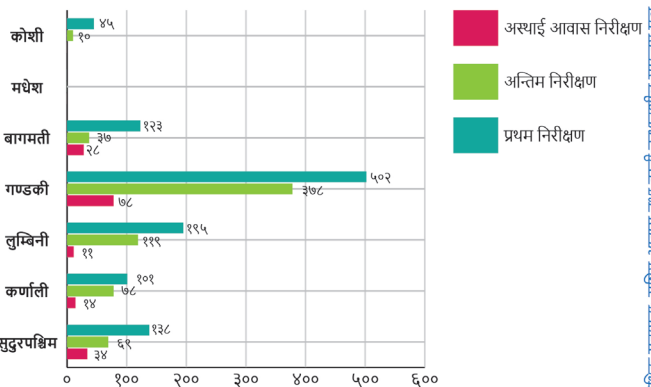
स्थानीय निकायबाट स्वीकृत गरिएको घरधुरी (%) जिल्लाबाट स्वीकृत गरिएको घरधुरी (%)

कुल सर्वेक्षण मध्ये पुनर्निर्माण, पुनर्स्थापना र प्रवलीकरण संख्या

पुनर्निर्माण तथा पुनर्स्थापना निरीक्षण संख्या

प्राथमिक सहायता: राष्ट्रिय आवास तथा बस्ती उन्मुखी समन्वय मञ्च

नेपालमा दोहोरिन थाले अनौठो वर्षा- विश्वलाई भन्न अब ढिला नगरौं

- सुरेन्द्र पौडेल

हिमाली जिल्ला मुस्ताङको बारागुड गाउँपालिका-४ कागवेनी बजारमा ठूलो बाढी आयो । काग खोलाबाट आएको बाढीले कागबेनी जलमग्न भयो । बाढीले कागबेनीका ३० भन्दा बढी घरहरूमा क्षति पुर्याउनुका साथै कागबेनी लोमान्थाङ जाने पक्की पुल र काठे पुल समेत बगायो ।

मुक्तिनाथका स्थानीय बासिन्दाले बाढी आएको खबर बेलेमा कागबेनीमा दिएका थिए । जसले गर्दा मानवीय क्षति हुन दिएन, तर भौतिक क्षति रोक्न सकेन । बाढीले करोडौं रुपैयाँ बराबरको क्षति गरेको राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणको प्रारम्भिक अनुमान छ ।

हिमाली क्षेत्रमा यति धेरै पानी पर्छ भन्ने कल्पना पनि गर्न नसकिने जनाउँदै प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख अनिल पोखरेलले बाह्रखरीसँग भने, “यो जलवायु परिवर्तनको असर हो । अब हामीले विश्वलाई यो कुरा बताउन र बुझाउन सक्नुपर्छ । अन्यथा झन् ठूलो क्षतिको सामना गर्नुपर्छ ।”

यो जलवायु परिवर्तनको नै असर भन्ने आधार के हो त ? राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख पोखरेलले थप स्पष्ट पारे, “पछिल्लो साता देशका एक-दुई स्थानमा ठूलो वर्षा भएको छ । नत्र देशभर नै यसवर्ष ठूलो वर्षा भएको छैन । वर्षा नहुँदा तराई तथा मधेसका किसानले धान रोप्न पाएका छैनन् । रोपेको धान पनि पानी नहुँदा मर्न लागेको छ । यस्तो बेला एकदमै कम पानी पर्ने हिमाली क्षेत्रमा भने ठूलो वर्षा भएको छ । जसले ठूलो क्षति समेत गरेको छ ।”

बाढीले कागबेनी लोमान्थाङ जाने पक्की र काठे पुल बगाउँदा आवतजावतमा कठिनाई भएको छ । माथिल्लो मुस्ताङसँगको सम्पर्क टुटेको छ । कागबेनीमा आइतबार राति २५ मिलिमिटर पानी परेको पोखरेलले बताए । “कागबेनीमा २५ मिलिमिटर पानी पर्नु भनेको भौगोलिक हिसाबले धेरै ठूलो पानी परेको हो । हिमाली क्षेत्रको माटो कमसल हुन्छ । सानो पानीले पनि बगाउँछ । तर ठूलो वर्षा भएपछि आएको बाढीले कमसल माटो सजिलै बगाएका कारण कागबेनीमा ठूलो क्षति गरेको देखिन्छ,” प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख पोखरेलले भने ।

पानी नपरेका कारण तराईका केही जिल्लामा ५० प्रतिशत पनि रोपाईं हुन नसकेको उनले जनाए । उनकै शब्दमा मधेशका केही जिल्लामा एक प्रकारको खडेरी जस्तै छ । प्राकृतिक रूपमा जहाँ पानी पर्नुपर्थ्यो त्यहाँ

परेको छैन, जहाँ पानी कम पर्नुपर्ने हो त्यहाँ बढी परेको छ ।

“जहाँ बढी पानी पर्नुपर्ने हो र चाहिन्छ त्यहाँ पानी परेको छैन । तर नपर्नु पर्ने ठाउँमा अकस्मात ठूलो वर्षा भएको छ । यो जलवायु परिवर्तनले गर्दा भएको हो,” उनले भने । अनौठो वर्षा कागबेनीमा मात्र भएको होइन । यसअघि पनि यस्ता घटना भएका छन् । गत असार २ गते राति संखुवासभा, ताप्लेजुङ, पाँचथर र इलाममा पनि यस्तै खालको वर्षा भएको प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख पोखरेलको भनाई छ ।

मनसुन राम्रोसँग सुरु हुन नपाउँदै संखुवासभा, ताप्लेजुङ, पाँचथर र इलाममा ठूलो वर्षा भएको थियो । वर्षापछि आएको बाढी र पहिरोमा परी ती जिल्लामा ६ जनाको मृत्यु भयो भने २५ जना अझै बेपत्ता छन् । यसवर्ष मनसुन गत जेठ ३१ गतेबाट नेपालमा प्रवेश गरेको थियो । नेपालमा मनसुन पूर्वबाट प्रवेश गर्छ । मनसुन देशभर फैलन पनि पाएको थिएन, वर्षाले संखुवासभा, ताप्लेजुङ, पाँचथर र इलाममा ठूलो क्षति गरिसकेको थियो । यस्ता घटना कमै हुने गर्छन् । तर जलवायु परिवर्तनका कारण अब यस्ता घटना बारम्बार दोहोरिने डर बढेको छ ।

“असारको पहिलो साता नै बाढी तथा पहिरोले संखुवासभा, ताप्लेजुङ, पाँचथर र इलाममा १२ देखि १५ अर्ब रुपैयाँ बराबरको आर्थिक क्षति गरेको छ । जलविद्युत क्षेत्रमा मात्र साढे ९ अर्ब रुपैयाँको क्षति भएको छ । मनसुन सुरु भएको पहिलो सातामा यस्तो घटना हुनु भनेको अकल्पनीय नै हो,” प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख पोखरेलले बताए ।

यस्तै अकल्पनीय घटना २०७८ जेठ महिनाको अन्तिम साता भएको थियो । हिमाली जिल्ला मनाङमा अविरल वर्षापछि आएको बाढी र पहिरोले ठूलो क्षति गरेको थियो । स्थानीय बासिन्दाले त्यतिबेला त्यस्तो वर्षा आफ्नो जीवनकालमै नदेखेको दाबी गरेका थिए ।

२०७८ सालमा मनाङमा आएको वर्षाले एक अर्ब एक करोड ८३ लाख रुपैयाँ बराबरको आर्थिक क्षति गरेको थियो । बाढी र पहिरोले सडक, घर, जलविद्युत गृह, पुलमा ठूलो क्षति गरेको थियो । खासगरी चामे गाउँपालिका र नासो गाउँपालिका बढी प्रभावित भएका थिए । बाढी तथा पहिरोले चारवटा पुल बगाएको थियो भने गाउँपालिकाको प्रशासनिक भवनमा समेत क्षति गरेको थियो । बाढी तथा पहिरोले जलविद्युत आयोजनामा पनि ठूलो क्षति गरेको थियो । यो घटना किन अकल्पनीय थियो भने एक त मनाङ कम पानी पर्ने जिल्लामा पर्छ, अर्को मनसुन नेपालमा पूर्वबाट प्रवेश गरेलगत्तै ठूलो वर्षा

भएको थियो ।

मनाङमा वर्षाले त्यतिबेला ठूलो क्षति गर्‍यो जतिबेला मनसुन देशभर फैलन पाएकै थिएन ।

“पछिल्ला वर्षहरूमा मनाङ, मुस्ताङजस्ता पानी कम पर्ने हिमाली जिल्लामा बढी पानी पर्न थालेको छ । यसले हामी सबैलाई आश्चर्यमा पारेको छ,” प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख पोखरेलले भने ।

२०७८ असार १ गते मेलम्ची र हेलम्बु क्षेत्रमा आएको बाढी र पहिरोलाई पनि उनी अकल्पनीय घटनामा राख्छन् । उक्त बाढी र पहिरोका कारण एकै दिन ११ जनाको मृत्यु भएको थियो भने २५ जना बेपत्ता भएका थिए ।

मेलम्ची र हेलम्बु क्षेत्रमा आएको भीषण बाढी र पहिरोले पुल, विद्यालय, पसल, होटेललगायतका संरचनामा अर्बौं रुपैयाँको क्षति गरेको थियो । बाढीले मेलम्ची खानेपानी आयोजनामा समेत ठूलो क्षति गरेको थियो । मेलम्चीमा पनि ठूलो वर्षा त्यतिबेला भएको थियो जति बेला नेपालमा मनसुन भर्खर पूर्वबाट प्रवेश गर्दै थियो ।

नेपालमा मनसुन प्रायः जेठको अन्तिम साता प्रवेश गर्छ । मनसुन देशभर फैलिन नपाउँदै वर्षाले ठूलो क्षति गरेको थियो । माथि प्रस्तुत गरिएका केही प्रतिनिधि घटना मात्र हुन् । यस्ता असमान्य घटनाहरू केही वर्षयता सामान्य हुन थालेका छन् । अर्थात् बारम्बार हुन थालेका छन् । यी घटनालाई अन्य बाढी, पहिरो र वर्षाका घटनासँग तुलना गर्न नहुने बुझाई प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख पोखरेलको छ । “यी सबै घटना जलवायु परिवर्तनसँग जोडिएका घटना हुन् । अब हामीले विश्वसामु भन्नसक्नु पर्छ- जलवायु परिवर्तनले हामीलाई धेरै असर गरिसक्यो । थप अरु क्षति सहन हामी सक्दैनौं,” उनले भने ।

जलवायु परिवर्तनका असर कम गर्न स्थानीय तहलाई बढी प्रभावकारी बनाउनु पर्ने तर्क उनको छ । यसको लागि आवश्यक बजेट स्थानीय तहलाई उपलब्ध गराउनु पर्ने उनी बताउँछन् । अन्तर्राष्ट्रिय स्तरबाट पनि यस्तो बजेटको जोहो गर्नुपर्ने उनले जनाए ।

“जलवायु परिवर्तन समस्या हो र यसले ठूलो असर गर्छ भनेर राजनीतिज्ञलाई पनि बुझाउन जरुरी छ । उनीहरूले बुझेपछि काम गर्न धेरै सजिलो हुन्छ,” प्राधिकरणका कार्यकारी प्रमुख पोखरेलले भने । जलवायु परिवर्तनका असरहरूका बारेमा अध्ययन गर्न दक्ष जनशक्तिको अभाव महसुस उनले गरेका छन् ।

भन्छन्, “जलवायु परिवर्तनको असर र जोखिम कम गर्न आवश्यक अध्ययनको लागि वैज्ञानिकदेखि प्राविधिकको व्यवस्था तत्काल हुनुपर्छ ।” ■

(बाह्रखरी डट कमबाट)

